

**MILLIY ANANALARIMIZ VA URF ODATLARIMIZ RUHIDA TA'LIM TARBIYA JARAYONLARINI
TASHKIL QILISH****Djo'rayeva Dildorahon Rahmonaliyevna**

Qo'qon universiteti talabasi

Eraliyeva Zamira Rasuljonovna

Qo'qon universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada urf odat va ananalarimizni maktabgacha yoshdagi o'rni haqida so'z boradi. Bugungi kundagi kelajak avlodlarimiz o'z hayoti va taqdirining egalari o'z tarix zarvarolarining ijodkori, yaratuvchisi urf odat va ananamizning kelajak avlodlarga oqilona etkazuvchi ishtirokchilaridir. Maqolada Turli metodlardan ko'rsatib o'tilgan. Adabiyotlar tahlili va guruhlarda o'tkazilgan metodlar natijalari, ven diyagramasi asosida ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: Milliy ruh, qadriyatlar, metodlar, kreativ, an'analar, qo'llay olish.

Kirish:

Jadallik bilan rivojlanib kelayotgan hozirgi zamonaviy texnika asrida aqlan soglom manan yetuk barkamol farzandlarni tarbiya qilish va ta'lim berish ularni o'z mintalitetimiz va o'zbekona shuning bilan zamon bilan hamnafas, kuchli rivojlangan davlatlar va ular bilan tenglasha oladigan komil inson qilib talim tarbiya berish zamon talabidir. Uning uchun faqat maktab, oliy talim tizimi emas eng avvalo kelajak poydevori bo'lmish maktabgacha talim tizimi asosiy bo'gin hisoblanadi. Chunki istiqbolli kelajak asosi yanii poydevor mustahkamligidan marralarga zafarlarga olib kelishi darkor. Yosh avlod ongi, tasavvuri va tafakkuriga singdirib borilayotgan milliy g'oya har qanday yod g'oyalar tasiriga tushib qolishni oldini olish bilan bir qatorda ularga munosib javob qaytara olish, milliy urf odat va an'analarimizni asrab avaylash bilan hurmat qilish ko'nikmasi shakllanadi. Qadriyatlar millatlar rivojining magizidir. Millatlarning tarihiy taraqqiyotida erishilgan muvaffaqiyatlarini kelajak avlodlarga etkizuvchi qudratli omildir. Tarihiy erishilgan yutuq va kamchiliklarni bilish undan ibrat olish, kelajakdagi katta katta qadam va maqsadlar tuzishga undovchi faktlardir. Milliy urf odatlarimiz, an'analarimiz, qadryarlarimiz bu millatning tarihidir. Shunday ekan kelajakda o'z tarihi buyuk va doimiy tillarda bo'lishi uchun har bir shaxs o'z tarihini bilishi o'z fikriga va maqsadiga ega bo'lishi lozim. Qanday kasbda bo'lishdan qat'iy nazar har bir inson o'z tarihini chuqur bilgan holda o'z faolyatini olib borilsa maqsadga muvofiq ish bo'ladi. Bu nafaqat o'zi uchun balki kelajak zamon uchun ham o'z tasirini o'tkazadi. Bugungi kunda har bir javhada ko'rishimiz mumkin. Eng avval talim tizmida bu natijalar ko'rinadi. O'sib kelayotgan yosh avlodni milliy qadriyat va an'alarimiz, urf odatlarimizga sadoqat, muhabbat ruhida kamol toptirish uchun hozirgi kun tarbiyachisi o'z ustida ishlashi kreativ har qanday holatdan chiqqa biladigan, uddaburon kuchli psixolog bolishi kerak. Chunki talim tarbiya jarayonini tashkillash vaqtida muhit, holat, hududdan kelib chiqib o'zi faoliyat mazmunini o'zgartirish, mavzudan chiqib ketmagan holda davom etkizdira olishi lozim. Bu turli hil markazlarda yoki hududlarda bo'lsa ham masuliyatni o'z bo'yniga olib, bola bilan birga tashkillab, birga birinchi bo'lib mavzu va faoliyat yoki tadbir, davra suhbatlari yoki bayramlarda ham o'zi qatnashsa, bolaga bayramga moslab tayyorlangan libosni taklif qilishdan oldin, o'zi birinchi bo'lib kiya olsa, o'z ko'zlagan maqsadlariga erisha oladi.

Adabiyotlar tahlili.

Xulosa shuki milliy- ozodlik harakati fidoiyatlari safida harakat qilgan Abdulla Avloniy bobomizning “Tarbiya biz uchun yo hayot - yo mamaot, yo najot - yo halokat, yo saodat - yo falokat masalalaridir” [2, 39], -degan jumllarini eslatib o‘tishni joiz topdim, chunki tarbiyaga etiborsizlik, o‘z tarhini bilmaslik va qadriyatlarni qadrlamagan joyda natija va o‘shish, yuksalish bo‘lmaydi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Prizidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 2021 yil 19-yanvar kuni manaviy -ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish, bu borada davlat va jamoat tashkilotlarini hamkorligini kuchaytirish vazifalari bo‘yicha o‘tkazilgan video selektir yig‘ilishida. Agar jamiyat hayotining tanasi iqtisodiyot bo‘lsa, uning joni va ruhi ma’naviyatdir. Biz yangi O‘zbekistonni barpo etishga qaror qilgan ekanmiz, ikkita mustahkam ustunga tayanamiz. Birinchisi – bozor tamoyillariga asoslangan kuchli iqtisodiyot. Ikkinchisi - ajdodlarimizning boy merosi va milliy qadriyatlarga asoslangan kuchli ma’naviyat, - deb etirof etdilar. Shunday ekan qadriyat o‘zi nima? Qadriyatlar deganda insoniyat uchun daxldor jamiki narsa va hodisalar tushuniladi. Insoniyat tarhini kelajak avlodlarga to‘la to‘kis yetkazish, maktabgacha t’alim tarbiyachisining burchi bo‘lishi o‘rinlidir.

Tadqiqot metodologiyasi.

Bola sensor ta’lim tarbiyani tez o‘zlashtiradi va yodida olib qoladi. Ota -onadan ko‘ra tarbiyachini bolalar ideal deb biladi. Kichkintoylar eng ko‘p vaqtini MTTda o‘tkazadi ertalabki qabuldan boshlab ertalabki davra suhbat, ertalabki nonushtada turli faoliyatlar vaqtida, o‘yin vaqtida, tushlikda, tushlikdan so‘ng, uyqu vaqtida, tarbiyachining allasi-yu yoqimli ertaklarini tinglab uhlaydi va kechki choyu sayrlarda doim birga bo‘lib, ular o‘rtasida ipsiz bog‘lanish mehr muhabbat tuygulari shakllanib ishonchi ortadi va aytganlarini haq deb biladi. Tarbiyachi kiyinish madaniyatiga gapiryotgan nutqiga ham alohida etibor berishi kerak. Milliy bayramlarimizda milliy libosni birinchi bo‘lib tarbiyachi o‘zi kiyishi muhim. Bolajonlarga bu qiziqarli va yoqimli bo‘ladi. Tarbiyachi bolalar ko‘z o‘ngida sensor ko‘zguday shakllanib ko‘zgudagi aksini ko‘rsatishga intiladi. Bu esa bolaning hotirasiga muhirlanib qoladi. Tarbiyachining nutqi uning ravonligi va ona tilimizga hos bo‘lmagan so‘zlarni qo‘shmasligi, tarbiyalanuvchilar bilan muloqot chog‘ida, past ohangda so‘zlashi, faoliyatlarda ham past muloyim ohangda so‘zlasa, tarbiyalanuvchilar ma’naviy tarbiya berib boriladi. Bolalar muloqotda ham hushmomala to‘g‘ri so‘z bo‘lib ularga o‘rnak bo‘lsa o‘ziga bo‘lgan ishonch va hurmatga ega bo‘ladi. Tarbiyalanuvchilarni doim ko‘z o‘ngida bo‘lar ekan ular oldida doimo har qanday holatda ham ideal namunali bo‘lsa tarbiyalanuvchilar so‘siz komillikka erisha oladi. Hayotda uchraydigan har hil vaziyatlarda o‘zini tuta bilishi, jahli chiqqanda o‘zini jilovlay olishi juda muhim hissoblanadi. Tarbiyalanuvchini kuzatish jarayonida unda uchraydigan kamchiliklar, nuqsonlarga beparvo bolmasligi u bilan yakka tartibda faoliyat olib borishi, qaysi rivojlanish sohasida bo‘lsa mutahasislarga bildirib hamkorlikda faoliyat olib borishi kerak. Agar hamkorlikda faoliyat olib borib ham natijaga chiqara olmasa tarbiyalanuvchining ota-onasi bilan tushintirish ishlarini olib borib bu kamchilik yoki nuqsonni karreksiya qilish kerak. Chunki bolajonlarning dastlabki suyagi qotmagan davri maktabgacha davri bo‘ladi. Vaqtida tarbiyachining hushyorligi bilan bolajonlarni nuqson va kamchiliklari bartaraf etilib kelajakda uchraydigan yomon holatlarni oldini olgan bo‘ladi. Bu esa o‘shib borayotgan barkamol avlodning yutug‘i farzandlarimiz hech kimdan kam bo‘lmay yuksak yuksak marralarni quchib jonajon

o‘zbekistonimizga o‘z hissasini qo‘sha oladi. Bolaga topshiriq berishdan oldin uni tarbiyachining o‘zi bola tilida birinchi bo‘lib bajarsa bola bundan sensor tarbiya oladi o‘zlashtirishi yuqori bo‘ladi. Tarbiyachi nutqi, xulqi, uddabironligi va holatdan chiqa olishi bilan hammadan ajrab tura olishi, har qanday harakterli tarbiyalanuvchilar, ota -onalar yoki MTT ga tashrif buyurgan har qanday inson bilan to‘g‘ri muloqotga kirisha olishi lozim. Tarbiyachi kitob mutoala qilib turishi yangi chiqqan qaror va qoidalardan doim habardor bo‘lishi kerak. Chunki mustaqil yurtimizda halqimizni manfaati uchun prizdidentimiz Shavkat Mirziyoyiv Miromonovich tomonidan juda ko‘p qonun va qarorlar amalga oshirilmoqda. MMT vazirligi ham talim tizmiga juda katta e‘tibor va moddiy manaviy yangiliklar kiritmoqda, bu esa tarbiyachilarni ildam qadamlar bilan zamon talabiga labbay deb javob bera olishi lozim. Tatbiyalanuvchilar erta yoshdayoq MTT hovlisida, bayramlarda, sayrlarda bo‘lgan vaqtida ularga odob ahloq qoidalarini singdirib borish kerak. Salomlashish odobi kattalarga hurmat kichiklarga izzatda bo‘lish kerak ekanligini o‘rgatish mobaynida bu bizning o‘zbekona odatlarimiz va qadryatlarimiz ekanligini doim yodda tutishlari va vatanni qadrlab, o‘z millatidan fahrlanib hurmat qilishlarini ongiga singdirib borishi lozim.

Ertalabki doira suhbatlari:

Ertalabki doira suhbatida oy mavzu, hafta mavzusidan kelib chiqqan holda tarbiyachining o‘zi mavzu tanlaydi. Tarbiyachi kunda bo‘layotgan ertalabki doira suhbatida mavzuni milliy qadriyatlarimiz va urf odatlarimiz bilan uyg‘un holda tanlasa maqsadga muvofiq bo‘ladi. Masalan sentabr oyining mavzusi “Mening jonajon O‘zbekistonim” bo‘lsa, ertalabki doira suhbatini mavzusini “o‘zbek millati” deb tanlasa, bolajonlar bilan O‘zbekiston haqida o‘rganishdan oldin o‘zbek degan so‘zning manosi va nima ekanligini tushunib oladi va oy mavzusini tushinishda oson bo‘ladi. Hafta mavzularini boshlashda ham mana shunday doira suhbatlari tashkillansa, faoliyatga qo‘yilgan maqsadiga to‘liq erishiladi.

Masalan: **Matematika** faoliyatida predmetlar bilan shaklni bog‘lang o‘yinini o‘ynatishdan oldin tarbiyachi o‘zi amalda qo‘lab ko‘rsatib berilsa, bola davom etkizib bog‘lab ketadi. Pul birliklari, vaqt yil fasllar haqidagi tushunchalarini shakllantirishda ham biz muomala qiladigan pul birliklarimiz, o‘z milliy boyligimiz ekanligini, vaqt haqidagi tushunchani shakllantirayotganimizda bugungi kun bir kun tarixga aylanishini, yil fasillari haqida tushincha berilayotganda bizning o‘zbekistonda to‘rt fasil o‘z o‘rnida kelishi haqida to‘liq tushinchalarini shakllantirish maqsadga muvofiq bo‘ladi.

Qo‘llash uchun metod. Pullarni bankga topshir metodi. Bolajonlarni birini bank ishchisi qilib tayinlanadi. Qolgan bolalarga turli davlatlarning pullarini maketi va o‘z pullarimizdan beriladi va bu pullarni bankga topshirishi kerak ekanligi aytilad, Bolalar pullarni olib , bank hodimiga olib boradi. Bu o‘yinda bank hodimi tarbiyachining o‘zi bo‘lsa ham maqsadga muvofiq bo‘ladi. Bolalar pulni plib kelganda uni tekshirib o‘z pulimiz bo‘lsa uni qabul qilib, agar boshqa davlatning puli bo‘lsa uni qabul qilmasligini va nima uchun qabul qilmasligi haqida tushincha berishi lozim.

Sanat markazida milliy naqishlar mavzusi bo‘lsa oddiy misol do‘ppini naqshida nimalar aks ettirilgani undagi belgilar ortida milliy qadryatlarimizga bog‘liq bolgan ma‘nolari borligi har bir naqsh tarixiy voqealarni sharqlay olishini tushintirib borilsa, bolalar ongida qadriyatlarga bo‘lgan mehr tuyg‘usi rivojlanadi. Milliy bayramlarimizda milliy liboslarni tarbiyachi o‘zi ham kiyib

ko‘rsatib, bu liboslarni faqat o‘zbek ayollari kiyishi, har qanday davlat kiyimlaridan ham betakror go‘zal ekanligini ham takidlab borilsa, bolajonlar har hil bachkanalikga emas o‘z milliy liboslariga intiladi.

2. Qo‘llash uchun metod;Naqishlarni o‘rniga qo‘y.

Bu metodda bolalarga turli viloyat do‘ppilari maketlarini do‘ppilarga to‘g‘ri joylashi kerak, bunda bolalarga turli millatlar yoki viloyatlar do‘ppilari ko‘rsatilgan suratlar beriladi. Bolalar suratlardagi istalgan do‘ppilardan tanlab mahsus tayyorlangan do‘ppining maketiga naqishlarini yopishtirishi kerak bo‘ladi.

Sujetli ro‘lli markazda. Bu markaz bizning o‘zbekligimizni milliy urf odatlarimizni o‘zida mujassam etgan boy markazdir. Faoliyatlarda bolalarga milliy adraslarimiz, so‘zanalarimiz, milliy idish buyimlarimiz haqida ma‘lumot berib, milliy qahramonlarimiz talqinida chiqishlar qilib ko‘rsatishimiz lozim bo‘ladi. Bola ongida o‘z tarixini hurmat qilishi va o‘z urf odatlari-yu an‘analariga sodiq bo‘lib kelajak avlodlarga ham yetkazilishi taminlanadi. Jaloliddin Manguberdi, To‘maris, Alpomish kabi buyuk bobokolonlarimizni ko‘z o‘ngida gavdalantirib berilsa, ularni ro‘llariga kirib tarbiyalanuvchilar bilan suhbatlar tarbiyaviy o‘gitlar berishsa bolalarni hotirasiga o‘chmas bo‘lib muhrlanadi. Bolajonlar bohcha yoshida qalbi beg‘ubir ko‘rgan narsasiga ishonuvchan zehinli bo‘ladi. Tarbiyachi bu sahna ko‘rinishlarni tayyorlashda tashkilotdagi boshqa pedagoglar bilan hamkorlikda ishlab, tayyorlov guruhining tarbiyachisi, katta guruhga Alpomish bo‘lib taklif etilishi va bolalarga o‘zini tanitmasligi maqsadga muvofiq bo‘ladi. Buning uchun pedagogdan kuchli mahorat, iqqidor, ijodkorlik, aktyorlik qobilyati bo‘lishi kerak. Bunday uchrashuv suhbatlari uchun tabiiy kiyim, liboslar, dekaratsiyalar kerak bo‘ladi. Libos va dekaratsiyalarni tashkilot uchun hamma o‘rtada bittadan tayyorlab qo‘yilsa u ehtiyot qilinib, tashkilot liboslar honasi tayyorlanib saqlab boriladi. Bunday uchrashuvlarni oylarga bo‘lib olinsa ham bo‘ladi. Sentabr oyida Jaloliddin Manguberdi bilan uchrashuv suhbatlari tayyorlansa oy mavzuga hamohang bo‘ladi. Mart oyida Alpomish bilan uchrashuv suhbatlari kechaligi ham oy mavzusiga keladi. Shu kabi shunday jonli uchrashuvlarni tashkillab turilsa o‘z kelayotgan jaxji kelajagimiz poydevor vorislari milliyligimiz ruhida kamol topib boradi.

3.Qo‘llash uchun metod. Buyuk bobokolonlar metodi.

Bunda bolajonlarga oy va hafta mavzularimizdan kelib chiqqan holda tarihdagi bobokolonlarimiz haqida video yoki slaydlarni qo‘yib berib ularning ro‘liga kirira olishi kerakligi haqida tushuncha berish lozim. Masalan;Alisher navoiy ro‘li berilgan bolaga Navoiyning kiyimlari uning sherlari, asarlarini nimaga bitganligi va uni yozishda nimalardan foydalangan bo‘lsa shundan foydalanib, berilgan rolini bajarishi kerak ekanligi tushintirish kerak.

Fan va tabiiyat markazida. Bolalarga tabiiy boyliklarimiz ularning yaralishini ertak yoki hikoya tarzida ifodali qilib aytish orqali ongiga singdirish, masalan sumalakning paydo bo‘lishi va tarixini aytib bola nutqini so‘z boyligini ham rivojlantirib boramiz. Pilla qurtining tarixi uni yetishtirishdagi mehnat va mehnatning natijasida nimalar olinsa bo‘lishi haqida ham tushunchalar berib boriladi. Tarbiyalanuvchilar bilan amaliy tajribalar tashkillab ko‘z o‘ngida birgalikda bajarish ular uchun juda ham maroqli ham yodda qolarli bo‘ladi. Tuvaklarga uruq qadab uni kunda suv quyib parvarish qilib unishini kuzarish, piyoz, sarimsoqni mahsus idishchalarga qadab qo‘yib uni parvarish qilib unib chiqishini ko‘rish, suv bilan amaliy tajribalar o‘tkazilayotganda tuproqning, suvning, quyosh nurining qudrati va bular ham boyliklarimiz ekanligi, bularga ham oqilona va muhabbatli munosabatda bo‘lishlari kerak ekanligini ham ongiga singdirish kerak.

4. Qo‘llash uchun metod. Bizning oshhona.

Bunda bolajonlar mahsus tayyorlangan milliy oshhona idishlarini farqlashni va qay maqsadda ishlatilishini topa olishi lozim. Masalan tarbiyachi milliy idishlarning maketini yasab, stol ustiga terib qo‘yadi va har bir bolaga bittadan oldirib, qanday idish ekanligi, nimaga ishlatilishi va nimadan tayyorlanganligini so‘raydi.

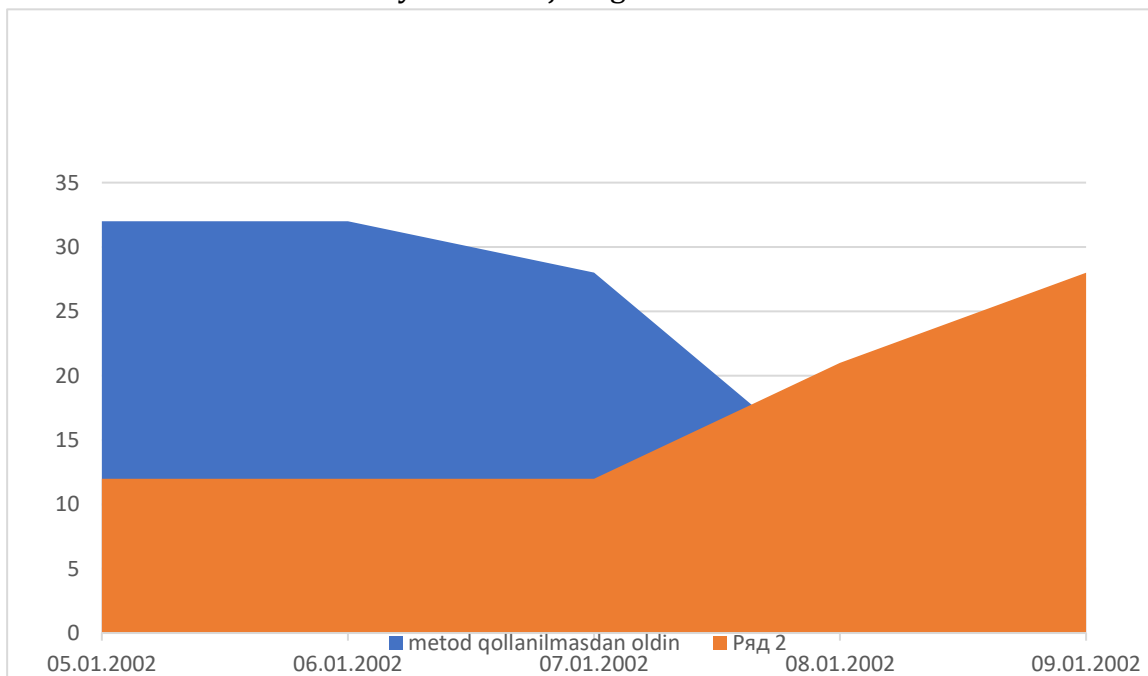
Til va nutq markazi; Bu markazda bolalarga she‘rni ifodali o‘qish, ertaklarni intanatsiya bilan aytib berish orqali bola nutqini ochishga va so‘z boyligini oshirib, diqqatini yig‘ishga, ulug‘ allomayu shoirlarimizni gazal va ruboiylarini yod oldirib bola hotirasini mustahkamlanadi. Do‘st, yaqinlari va insonlar bilan munosabatga kirishish jarayonlarini rivojlantirib boriladi. Muloqot jarayonida so‘zlarni to‘g‘ri aytishi va yod so‘zlarni qo‘shmaslikga o‘rgatish kerak. Tarbiyalanuvchilar ertak aytishni juda yahshi ko‘radi lekin hozirgi zamonamiz kichkintoylari oddiy kitobdan o‘qib berganingizni eshtishni hohlashmaydilar. Bolajonlar ertaklarni turli ohangda, qahramonlar ro‘liga kirib, ovoz tomlarini o‘zgartirib, aytilgan ertaklarni maroq bilan tinglaydi. Ertaklarni integratsion tuzgan holda turli mazmunlarini o‘zgartirib, ohirida nima bo‘lar ekan deb qiziqib ham tinglaydi va o‘zi bilmagan holda jon quloq bo‘lib sizni eshitadi. Natijada buni boshqalarga huddi shunday aytib berishni ham o‘rganib boradi. Turli hil ro‘lli o‘yinlarni tashkillash orqali ham milliy tarbiyani singdirib borish mumkin. Masalan, “hola hola” o‘yinini o‘ynatishda bolajonlarga o‘zbekona mehmon kutishni, mehmonga alohida etibor bilan mehr ko‘rsatishni, qanday idishlar va buyumlardan foydalanishni va mehmonga borganda ham o‘zini qanday tutishni, mezbonni hurmatiga loyiq javob qaytara olishni o‘rgatish mumkin. Tikuvchi, chevar o‘ynini o‘ynatishda ham milliy matolarimizni turlarini, uni betakrorligini, o‘zbekano dizayinda qanday chiroyli ko‘rinishini va o‘z milliyiligimizga hos dizaynlar haqida ta‘lim berib borilishi lozim. “Askar askar” o‘yinlarini o‘ynatish orqali bolajonlar qalbida o‘z vataniga, millatiga mehr muhabbat tuyg‘ularini shakllantiribgina qolmay, o‘z milliy armiyamiz o‘z sarhadlarimiz va o‘z qo‘mondonimiz haqida ham bilimlarini shakllantirib boriladi.

5.Qo‘llash uchun metod;Askar – askar.Bunda Bolalar guruhlarga bo‘linib suv va havoda va quruqlikda hizmat qiluvchilarga ajratiladi ularga qaysi qurol aslahalarni foydalanilsa o‘sha aslahalarga ajratishi kerak ekanligi tayinlanadi.

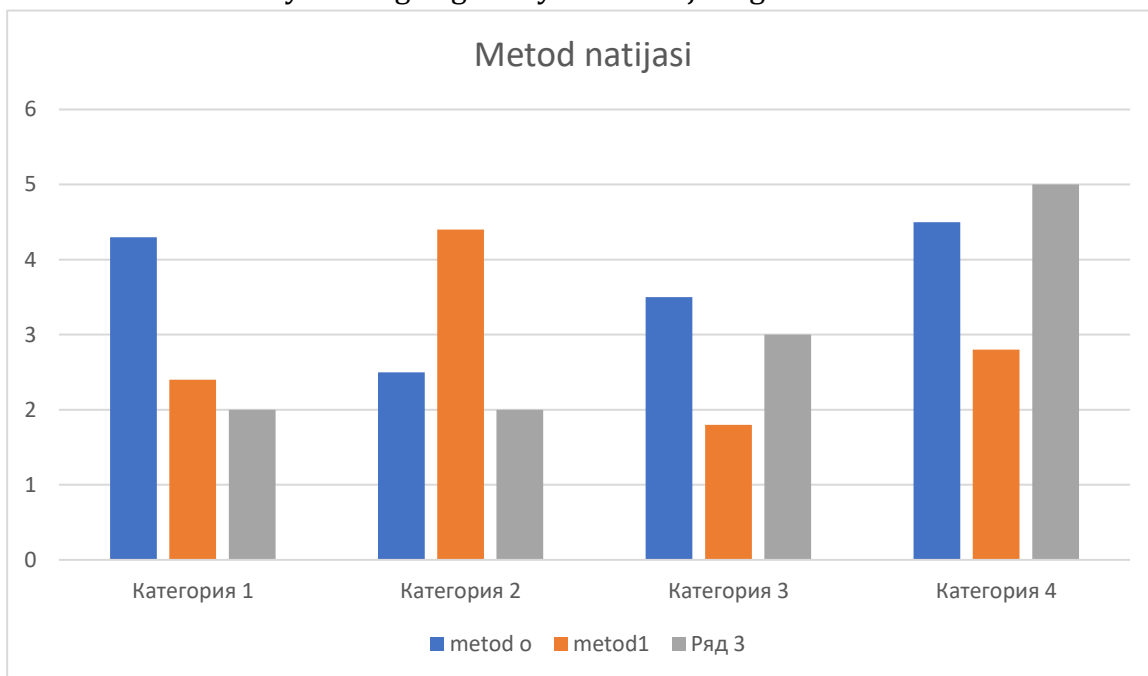
Natija: Yuqoridagi metodlar quydagilar,

- 1 Qo‘llash uchun metod; Pullarni bankga topshir metodi.**
- 2. Qo‘llash uchun metod; Naqishlarni o‘rniga qo‘y.**
- 3.Qo‘llash uchun metod; Buyuk bobokolonlar metodi**
- 4. Qo‘llash uchun metod ;Bizning oshhona.**
- 5.Qo‘llash uchun metod; Askar – askar**

17-DMTT ning tayyorlov va katta guruhida qo‘llanildi. Qo‘llash boshlangandan keyin yahshi natijalarga erishildi.

Metoddan foydalanmasdan oldin, metoddan foydalangandan keyingi natijalar. Metoddan foydalanilgan gutuh yahshi natijalarga erishildi.

Bu metodlar 17 DMTT ning tayyorlov va katta guruhida o‘tkarildi bu metod qollanmasidan oldin, oldinga qo‘yilgan maqsadga erishilmas edi. Metod qollanilishni boshlagandan so‘ng guruhlardagi natijalar ko‘tarila boshladi. Doimiy qo‘llanilib kelingandan buyon faoliyatning maqsadiga to‘liq erishilmoqda.

Xulosa

Bu maqolada hulosa shundan iboratki zamonaviy tarbiyachilar nafaqat ijodkor, yaratuvchi, kireativ bo‘libgina qolmay o‘z ustida doimiy izlanishlar olib borishi doimo yangiliklardan bohabar bo‘lishi, kitob va jurnallar mutola qilishi, bolalar bilan ishlash jarayonida ularga ko‘zgu singari sensor bola olishini milliy qadryatlarimiz, milliy urf odatlarimizni o‘zi birinchi namoyon qilishi bilan shakillantira oladi albatta. Texnika va raqamli iqtisodiyot rivojlanib borayotgan hozirgi kunda akti va kampiyuterlardan keng foydalana olishni ham bilishi va bolajonlarga tehnologiyalardan oqilona foydalanishi kerak ekanligini ham singdirib borilsa bolajonlarimiz kelajak poydevorini mustahkam qilishib buyuk maqsadlarga erisha oladigan hitoy devoridanda mustahkam milliy g‘oyalar yaratib kelajakda o‘z shirindan shakar mevasini bera oladilar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ozbekiston respublikasini ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarga qo‘yiladigan: "Davlat talablari " 2018 -yil-3 iyul, ro‘yhat raqami 3032 2; ilk qadam davlat o‘quv dasturi, O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta‘lim vazirligining 2918-yil 7-iyuldagi 4-sonli hay‘at yig‘ilishi qarori bilan tasdiqlangan va nashir etilgan dasturi

2. "Ilk qadam" Davlat o‘quv dasturi 2022- yil

3. Maktabgacha pedagogika" F.Qodirova. - Tafakkur 2019.

4. "O‘yin orqali ta‘lim olish" Grosheva I.V. Djanpeisova G.E. Mikailova U.T. Ismailova M.A. Kenjabaeva D.A. Toshkent 2020.

6. Eraliyeva, Z. (2023). MTT NING MAKTABGA TAYYORLOV GURUHLARIDA BOLALARNI MANTIQUIY FIKRLASH VA BAHS MUNOZARALI VAZIYATLARDI YECHIM TOPISHGA VA BADIY NUTQQA O‘RGATISH. Talqin Va Tadqiqotlar, 1(18). извлечено от <http://talqinvatadqiqotlar.uz/index.php/tvt/article/view/19>

1. Yuldasheva Dilafuz, Jabborova Marifatxon, Eraliyeva Zamira Rasuljonovna, & Maziyyayeva Muqaddasxon (2022). MAKTABGACHA TA‘LIMGA YANGICHA YONDASHUV. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2 (Special Issue 3), 121-125.

2. Children's reading and expression of childhood concept in the media. Eraliyeva Zamira Rasuljonovna. "MAKTABGACHA TA‘LIM MUTAXASSISLARINING XALQARO FORUMI" "INKLYUZIYA: MAKTABGACHA TA'LIMDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR" ilmiy-amaliy konferensiya 2023 yil 10-11-noyabr. 144-bet.

3. Организация подвижных игр в дошкольных образовательных учреждениях. УДК 796. 29. ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И ЗДОРОВЬЕ: МОЛОДЕЖНАЯ НАУКА И ИННОВАЦИИ Сборник научных трудов участников XI МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ 19 мая 2022 г. УДК 378.17 ББК 75.116.42 Ф50 ISBN 978-5-7679-5060-7.

4. Ganiyeva, Muborak. "Использование педагогических и информационных приёмов в обучении предмета «Обществоведение»." *Архив научных исследований* (2020). Ganiyeva, M. (2020). Использование педагогических и информационных приёмов в обучении предмета «Обществоведение». *Архив научных исследований*.

5. Ganiyeva, Muborak. "«Шахс ва жамият» фани-тарихий, ҳуқуқий ва фалсафий тушунчаларни ёритиш мезони." *Архив научных исследований* (2020).
6. Ganiyeva, M. (2020). «Шахс ва жамият» фани-тарихий, ҳуқуқий ва фалсафий тушунчаларни ёритиш мезони. *Архив научных исследований*.
7. Ganiyeva, Muborak. "«Хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш-мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг муҳим омили» мавзусидаги республика илмий-амалий анжумани мақолалар тўплами." *Архив научных исследований* (2020).
8. Ganiyeva, M. (2020). "Хотин-қизлар ижтимоий-сиёсий фаоллигини ошириш-мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг муҳим омили" мавзусидаги республика илмий-амалий анжумани мақолалар тўплами. *Архив научных исследований*.
9. Ganiyeva, M. (2019). —Талаба-ёшлар тарбиясида инновацион ёндашув: тарбиянинг янги методлари ва унда ахборот коммуникацион технологияларнинг ўрни|| мавзусидаги республика илмий-амалий конференцияси мақолалар тўплами. *Архив научных исследований*.
10. Ганиева, М. А. "Из истории поэтического наследия народов Центральной Азии." *Наука и современность* 22 (2013): 179-181.
11. Ганиева, М. А. (2013). Из истории поэтического наследия народов Центральной Азии. *Наука и современность*, (22), 179-181.
12. Toxirjon, U. (2024). PEDAGOGIKA VA PSIXOLOGIYA O'RTASIDAGI O'ZARO TA'SIRNI O'RGANISH. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 22-27.
13. Toxirjon, U. (2024). BOSHLANGICH SINFLARDA O 'QISHNI YETKAZIB OLIHGA QIYNALAYOTGAN O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASHDA INTERFAOL USULLARDAN FOYDALANISH. *Integration of Economy and Education in the 21st century*, 2(2), 9-13.
14. Umarov Tokhirjon. (2024). PROVISION OF PSYCHOLOGICAL SERVICES IN EXTREME SITUATIONS IS SOCIAL. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(2), 1-6. Retrieved from <https://izlanuvchi.uz/index.php/iz/article/view/28>
- Madaliyeva Xurshida Ulug'bek qizi, & Muborakxon Ganiyeva. (2023). МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ХОРИЖИЙ ТИЛЛАРИНИ О'QITISHNING ZAMONAVIY METODIKASI. *QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1(1), 350-352. <https://doi.org/10.54613/ku.v1i1.445>
15. Ганиева, Муборак Адилловна. "Концептуальные основы образовательной технологии в курсе «Обществоведение»." *Вестник Университета Российской академии образования* 3 (2010): 135-137.
16. Ганиева, М. А. (2010). Концептуальные основы образовательной технологии в курсе «Обществоведение». *Вестник Университета Российской академии образования*, (3), 135-137.